

Dit wordt geen zwaar technisch verhaal over allerlei video montagetechnieken, maar een luchtige leidraad voor vooral de beginnende videofilmer, maar ook weer niet voor hen alleen.

De kunst van het weglaten

Veel beginnende filmers maken de cruciale fout door het kijkerspubliek te onderschatten. Hun eerste eindmontages hebben veelal een slaapverwekkend karakter, omdat het tempo waarin de film gemonteerd is veel te traag is en de scènes veel te lang zijn. Hoe komt dat nou toch? Ten eerste ontbreekt het hen aan de ervaring om selectief te werk te gaan. Niet gedoseerd uitgekozen filmbeelden,

nee, lekker veel ruw materiaal met vooral alles, maar dan ook alles op film gezet. Die mooie wereldreis, die leuke vakantie, die leuke aandoenlijke opnames van de baby, de kinderen of de kleinkinderen. Later zoeken ze dan wel uit wat er in de montage komt, als het ooit nog tot monteren komt, want het blijkt een gigantische klus, al die uren ruw filmmateriaal. Daar zit 'm dus het probleem. Er is

zoveel ruw materiaal geschoten, dat ze door de bomen het bos niet meer zien. En toch willen ze al dat 'leuks' zoveel mogelijk in hun eindmontage verwerken, want de kijker, de doelgroep, moet vooral zoveel mogelijk te zien krijgen.

Onderschating van de kijker

Die kijker is vooral kritisch, of wordt steeds kritischer door het vele wat via tv **NEXT**

of internet op hem afkomt. Snelle, flitsende reportages, reisfilms, sportprogramma's en vooral spetterende promo's. Diezelfde kijker begrijpt niet wat er zo spannend is aan een groepje leeuwen in Zuid Afrika, die amper in beweging zijn en twee minuten lang de camera op zich gericht hadden. Het ontgaat diezelfde kijker volkomen wat hij of zij leuk moet vinden aan die vakantiefilm van Spanje, die zich hoofdzakelijk afspeelt aan het strand, waar kinderen minutenlang een hoopje zand zitten te scheppen of met hun voetjes in de branding staan en dan het liefst nog gefilmd in vogelperspectief. Ook die boeiende busreis door Turkije wordt er echt niet leuker op als de beelden uitsluitend bestaan uit een wat gebibber en gezwalk uit de bus, afgewisseld door een mevrouw die minutenlang over een rotspartij klimt, om vervolgens weer een paar minuten onherkenbaar onder een waterval te staan. Daar heeft de kijker echt geen ovatie voor over. Je moet de kijker niet onderschatten. Die haakt bij dit soort montages al heel snel af. Die voelt niets van die sfeer die de filmer ter plaatse beleefde toen hij of zij die beelden vastlegde. "Ja, maar wat moet ik dan met al dat 'leuke' filmmateriaal?", vraagt 'ie zich vertwijfeld af.

Vooraf kritisch

Een beginnende filmer, maar hij of zij niet alleen, doet er goed aan zich te bekwaamen in het 'monteren in de camera'. Vooraf kritisch te zijn op hetgeen opgenomen moet worden. Niet zomaar alles schieten wat er voor de camera komt, maar zich te beperken tot de echte highlights. Kort en bondig leren filmen, waardoor je voorkomt dat je aan de montagetafel urenlang moet gaan zitten zoeken naar de juiste scènes.

Met, of zonder draaiboek

Niet iedere film heeft de mogelijkheid om een draaiboek te volgen. Bij een vakantie-reisfilm of een reportage van een eenmalig gebeuren bijvoorbeeld, komt het vooral aan op het improvisatietalent van de filmer zelf. Ter plaatse zoeken naar de juiste beelden en vooral altijd de verhaallijn in het oog houden. Hoe gaat het er in de montage uitzien? Heb ik voldoende tussen-shots? Want vooral die laatste zijn onontbeerlijk om scènes aan elkaar te verbinden, of kleine onvolkomenheden weg te

werken. Is het geluid goed? Heb ik voldoende juist materiaal om een goede verhaallijn in de montage te krijgen?

Eenmaal thuis, aan de montagetafel, is het een kwestie van het zorgvuldig gekozen materiaal aan elkaar te breien tot een begrijpelijk verhaal, met korte boeiende scènes die je van te voren hebt 'gemonteerd in de camera'.

Nog een veel gemaakte 'beginnersfout' is het in beeld laten staan van de datum en/of tijd tijdens de opname. In de montage geeft dat een hoop problemen, omdat er nooit meer van de chronologische volgorde afgeweken kan worden zonder dat het te zien is.

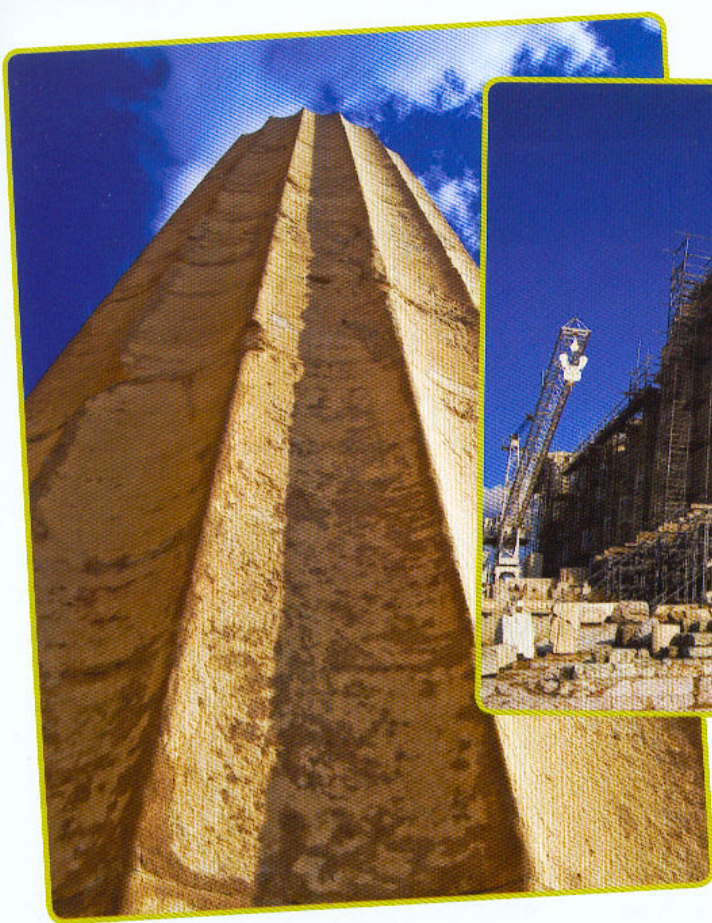
De kunst van het weglaten

Monteren is de kunst van het weglaten. Net als het maken van een beeld uit een stuk natuursteen. Weghalen wat overbodig is. Het ruwe materiaal inladen in de montageapparatuur en de film beetje bij beetje vormgeven door overtollig beeldmateriaal weg te snijden. Een montagedraaiboek is daarbij onontbeerlijk. Want als het op papier al niet goed in elkaar zit, zal het eindresultaat niet veel beter zijn.

Gevoel voor ritme

Vooraf de beginnende filmer heeft het moeilijk om niet kritiekloos verliefd te worden op zijn filmmateriaal. Dat gooi je toch niet zo maar in de prullenbak? Maar toch; beeldmateriaal wat niets extra toevoegt, weg er mee! Het zal duidelijk zijn dat je je materiaal veel beter moet kennen dan je kijkerspubliek. Houdt altijd de onwetendheid van de kijker voor ogen, want wat voor jou zo helder als glas is, kan voor hen volkomen onbegrijpelijk zijn. Waar je vooral in de montage naar moet streven is ritme. Dat betekent dat iedere opname zo lang gaat duren als daarbij past en dat je de volgorde (sequence) opbouwt uit de beelden die daarvoor écht noodzakelijk zijn. Kortweg gezegd betekent dat, dat je het materiaal op zo'n manier moet monteren, dat de aandacht van de kijker geen moment verslapt. Dat bereik je door in te korten, veel in te korten zelfs. Wanneer je verliefd blijft op ieder beeldkadertje is het niet eenvoudig om een goed ritme in je montage te krijgen. Wanneer je het juiste beeldmateriaal hebt geschoten, moet het mogelijk zijn om je

filmmontage dat ritme te geven, waarbij de aandacht van de kijker constant wordt vastgehouden. Monteren, de kunst van het weglaten.

De juiste 'kijktijd'

Een juiste richtlijn voor hoe lang een beeld moet staan is moeilijk te geven, maar gesteld kan worden; beelden waar weinig actie in zit vragen een minimum aan kijktijd. Enkele seconden zijn meer dan voldoende. Ook grote totalen zijn gemakkelijk in korte tijd te overzien. Teksten, zoals titels en ondertitels; een kwestie van enkele seconden. Denk maar eens aan een ondertitelde film, waarbij je beeld en tekst in je op moet nemen, secundewerk en toch goed te begrijpen. Naamborden met veel tekst hoeven echt niet in z'n totaal gelezen te worden. Laat beelden met veel actie staan tot er niets nieuws meer te zien valt. Let op, het verzadigingspunt bij de gemiddelde kijker is sneller bereikt dan je misschien denkt. Monteren is voor een groot deel een kwestie van aanvoelen.

Proefmontage

Als beginnend filmer zou je kunnen overwegen een proefmontage van je film voor te leggen aan een klein kritisch kennerspubliek om hun mening te vragen. Probeer in dit eerste stadium het materiaal een ruwe vorm te geven. Vertel waar je eventuele tekst wilt aanbrengen en verdere details die je wilt toevoegen. Het ter harte nemen van kritiek is moeilijk, maar in dit stadium ben je gebaat bij opbouwende kritiek. Als een lange openingsscène van bijvoorbeeld een zonsopgang meteen al geroezemoes oplevert, kort hem dan in, of bedenk iets anders als intro. Onder een saai intro kunnen ook de volgende scènes te lijden hebben. Een fraai intro is het visitekaartje van

je film. Is het originele geluid niet wat er van verwacht mag worden, vervang het door een andere geluidstrack of passende muziek. Bekijk de hele ruwe proefmontage nog eens kritisch. In dit stadium is alles nog mogelijk.

Ken je materiaal

Tijdens het filmen heb je je al gerealiseerd waar de opname moet komen, wat er aan voorafgaat en wat er op volgt, zowel met het oog op de sequence, als ook met het oog op de totale film. Maar... een productie die bestaat uit een serie goed gemonteerde beelden is nog geen goed eindproduct. Het is het eindresultaat dat telt. Een mooi intro, een goede verhaallijn en een overtuigend eindshot maken de montage tot een artistiek en verantwoord geheel. Er is maar één manier om dat te bereiken en dat is je materiaal tot in de details te kennen en weten hoe je ermee aan de slag moet gaan. Dat betekent ook dat je urenlang, nee, dagenlang, nee, soms wekenlang aan de montagetafel zult moeten doorbrengen en tussenmontages kritisch moet bekijken en misschien zal moeten herzien. Maar vooral; ga in de schoenen staan van de kijker, je doelgroep. Monteren is de Kunst van het weglaten.

Heel veel succes!

Gabriël de Leeuw

GABRIËL DE LEEUW IS CAMERAMAN, EDITOR EN DOCENT EN VERZORGT LESSEN VOOR O.A. FILMAMATEURS EN VIDEOFILMCLUBS OVER NAGENOEG IEDER ONDERWERP OP FILMGEBIED. TEVENS IS HIJ GEACCORDEERD JURYLID VAN DE NOVA. VOOR MEER INFORMATIE: 030-6350887.